

2025-05-09 Møte om forurensningen ved avfallsanlegget ved tidligere Miljøservice Eide AS

9. mai 2025 11:54

Til stede: Statssekretær KLD Kristoffer André Hansen, rådgiver KLD Bjørn Eikanger Gimse, avdelingsdirektør MD Bjørn Bjørnstad (på Teams), ordfører HK Nils Christian Harnes (KRF), KS representant HK Iver Kjørsvik (H), KS representant HK Jarle Ugelstad Klavenes (AP), kommunedirektør HK Per Sverre Ersvik og kommunalsjef HK Lage Lyche

Innledning Ordfører

- Bakgrunn kjent
- Alvorlig sak som har ført til domfellelse av tidligere eier i tingretten (dommen innbefatter bl.a. erstatning på 11 MNOK til Staten og 1 MNOK til kommunen). Dommen er anket til Lagmannsretten.
- NRK beskriver saken som norgeshistoriens største avfallsskandale
- Det er vært mye medieomtale av saken både i riksmidia og i lokale medier.
- Dumpingen av avfall og forurensningen burde vært stoppet mye tidligere
- KS i Hustadvika kommune har gjort et tydelig vedtak. De vil ha full opprydding av det forurensede området og ikke delvis opprydding slik Statsforvalteren (SF) legger opp til.
- Ordfører har sendt brev til statsråd, der det er ønskelig å finne mulige løsninger for fullstendig opprydding

Iver Kjørsvik - kommunestyrerepresentant for Høyre

- Miljøservice Eide startet opp sin virksomhet i 1996. Representanten Kjørsvik har drevet i avfallsbransjen og i konkurranse med Miljøservice Eide i mange år. Han har holdt ut lenge, men opplevde det som krevende med en konkurransesituasjon som ikke var reell.
- Miljøservice kjøpte anlegget på Eide og det hopet seg opp fra første dag. Avfall er ferskvare og gjenvinningsprosenten falt dramatisk
- Miljøservice fikk konsesjon fra Fylkesmannen, som hadde oppfølgingsplikt på anlegget. Det ble gjennomført jevnlige kontroller som det ikke ble respondert på.
- Et avvik skal nulles ut, med det skjedde ikke
- Miljøservice valgte å neglisjere alle pålegg, men fikk likevel forlenget konsesjon.
- Anslagvis skal det ha kommet 250 henvendelser om avvik, som det ikke er blitt respondert på. Dette tenderer til en villet situasjon, med potensiale til å spare mange penger på driften av avfallsanlegget.
- HK kommunestyre er enstemmige på at SF sin oppryddingsjobb ikke god nok
- KS i HK er også skeptiske til at det er blitt opprettet et eiendomsselskap (Torvvegen 28 AS), der kommunen er eier, begrunnet med at SF ikke kan opprette et AS. Eierskap til eiendommen er ifølge SF svært viktig for å kunne få til oppryddingsarbeidet. Påstanden fra flere politikere i HK er at kommunen er blitt lurt, og i verste fall kan bli ansvarlig for forurensningen på eiendommen.

Jarle Ugelstad Klavenes - kommunestyrerepresentant for Arbeiderpartiet

- Stort engasjement også fra AP, samstemt i KS om full opprydding
- Mener Fylkesmannen/SF kunne tatt tak tidligere
- Hvorfor delvis opprydding fra SF ikke er godt nok - nordområdet på tomta har 3 meter med organisk avfall. Ca 10 mål vil bli liggende igjen, dvs 18-19 000 TONN med avfall.
- Det er funnet olje, sink og arsen på området og det er målt høye verdier av kobber, nikkel og sink.
- KS mener at delvis løsning med membran, toppdekke og grøfting ikke er godt nok. Det vil uansett være avrenning med miljøgifter fra området.
- Dette vil renne ned i et dyrefredningsområde og naturreservat, der det er elvemuslinger og andre rødlistearter. Dette viser blant annet rapport fra Miljøvernavdelingen i Møre og Romsdal fylkeskommune.
- Klavenes uttrykker også bekymring for at området ikke er inngjerdet og opplever det som bekymringsfullt at ikke SF har penger til å sette opp et gjerde.
- Slik det er nå er det fri tilgang til området for barn. Det er også observert vilt på området og det er både spor etter elg, hjort og rådyr på anleggsområdet. Dyr som kan få i seg miljøgifter vil være en fare for liv og helse også for mennesker.
- Politikerne i HK forventer at området blir inngjerdet på statens regning.
- Klavenes påpeker at det ikke er akseptabelt at et område på 10 mål ikke kan brukes til regulert formål. Solcellepark kom som et forslag fra SF under befaringen, mer er ikke drøftet politisk.
- Oppsummeringen til Klavenes er at full opprydding må gjennomføres, da det politisk ikke er aksept for at ca 10 mål av området ikke kan brukes til juridisk tiltenkt formål og avrenning av miljøgifter fra området.

KLD v/statssekretær Kristoffer André Hansen og avdelingsdirektør Bjørn Bjørnstad i Miljødirektoratet

- Er det forsvarlig å beholde søppelet der det er i dag, med avrenningsutfordringer?
- Befaringen og møtet har vært veldig nyttig for statssekretæren og KLD.
- Det oppleves som veldig bra med dialog og at flere politiske partier samt at politisk og administrativ ledelse i Kommunen er med
- Åpenbart at her har ikke ting vært gjort riktig og at lovverket er brutt. Derfor er også saken brakt til domstolene.
- Oppfølging av forurensingen ikke helt rett frem
- Lovverket er tydelig på at forurenser betaler, er hovedprinsippet.
- I saker som dette er det likevel ikke rett frem hvem som er ansvarlig.
- Statssekretæren mener det er riktig at Staten/SF har tatt en rolle i oppryddingsarbeidet. Når det privatrettslige ikke blir fulgt opp, må staten følge opp.
- Det oppleves som positivt og bra at mye oppryddingsarbeid allerede er gjort
- Også vil det alltid være diskusjon om hva som er godt nok
- Bjørn Bjørnstad fra MD påpeker at det oppryddingsarbeidet som hittil er utført baserer seg på analyser gjennomført av Cowi og InErgeo, som lå til grunn før oppryddingsarbeidet startet. Konsulentene mener dette oppryddingsarbeidet skal være forsvarlig og tilstrekkelig
- Målet og sluttresultatet er dermed ikke tilbakeføring til naturen, men at arealet skal disponeres til arealformålet næringsvirksomhet.
- Statssekretæren er innforstått med at fagfolk sin oppgave er å fortelle hva som skal være tilstrekkelig opprydding, mens politisk er det spørsmål om prioritering. Derfor har vi fått fakta på bordet - gitt av SF med ekstern bistand. Videre må vi gjøre vurderinger ift lover, regler og reguleringer etter PBL.
- Her er det uenighet om videre oppfølging og konklusjon på dette kan ikke gis dette møtet.
- Inngjerding av anleggsområdet er også et viktig spørsmål og vil være en midlertidig løsning i påvente av slutføringen av oppryddingsarbeidet.
- Statssekretæren kunne ikke svare på hvilke støtteordninger som finnes her, men det kan sjekkes.
- Bjørnstad mener at skilting og infotavler kan også være en god løsning når det gjelder sikring av området. Dette kan kommunen eller SF gjøre raskt og enkelt.
- Bjørnstad påpekte at den skisserte løsningen er tilsvarende 1300 andre plasser i Norge. Da kan mesteparten av tomte benyttes til industriformål bortsett fra det nordligste området.
- Arealet som tildekkes vil være 5-10 mål og dette kan brukes kun til parkering av biler og utstyr m.m. I dette området er det stort sett bygningsavfall blandet med plast og jord. Det vil være store kostnader med å sortere dette avfallet for eventuelt å flytte det til et eller flere avfallsmottak.
- Tilskuddet fra Miljødirektoratet så langt har bl.a. vært brukt til å kartlegge spredning av forurensningen, der er det bl.a. dokumentert at gift i grunnvannet ikke er noe stort problem. Man har derfor valgt at i stedet for flytte avfallet til et deponi, så sørger man for tildekking og avskjæringsgrøfter slik at forurensningen ikke sprer seg. Toppdekke etableres slik at vann ikke kommer gjennom. Ellers blir det lagt opp til drenering som gjør at vannet ledes utenom avfallsområdet. MD og SF med konsulenter mener dette er en forsvarlig løsning, da det ikke sprer forurensning og samtidig rydder området. På denne måten flyttes ikke avfall til et annet sted, noe Bjørnstad mener er å flytte problemet. Samtidig kan mesteparten av området brukes til lettindustri med maskiner m.m.
- Bjørnstad gjorde noen vurderinger knyttet til å la avfallet bli liggende på Eide mot å flytte det til et eller flere deponi som allerede har toppdekking, avrenning, tett bunn og renseanlegg. Med skissert løsning får vi ikke spredning av miljøgifter, og arealet som blir tildekket utgjør kun 5-10 mål. Alle mottaksdeponier setter krav til hvordan avfallet skal tas imot. Dette krever bl.a. sortering og transport og vil være svært kostbart. Iflg MD er det ingen særlig gode grunner, heller ikke miljømessig til å flytte avfallet til et deponi, men det er best å la det ligge der det ligger med sikring og tildekking. Selv om det ikke er bunnsperre der avfallet nå ligger, mener Bjørnstad at undersøkelser med bl.a. prøvetaking i brønner viser at forurensningen i liten grad flytter seg.
- Bjørnstad mener at inngjerding av eiendommen selvfølgelig bør vurderes, og at SF/MD vil komme tilbake til eventuell finansiering av dette.

Avslutningsspørsmål fra Hustadvika kommune

- Hvem har ansvaret om 10-20 år? Grunneier vil være kommunen. Hva om det oppstår forurensningsproblemer om 5 år? Hvem er da ansvarlig? MD mener at dette er blitt svart ut av SF tidligere. I skriftlig kommunikasjon mellom SF og HK står det at ansvaret for forurensningen som var der før HK tok over, ikke kan pålegges kommunen som eier av tomten. Dersom det kommer ny forurensning etter at kommunen tok over, da er saken annerledes og da vil kommunen være ansvarlig.
- Sikring med gjerde hvor høyt må det være og hvem vil få eventuelt vedlikeholdsansvar?
- Må være en slags form for viltgjerde. Ellers bør det gis klare signal til de som ønsker å ferdes i området at man ikke skal gå inn på området. Dette må gjøres i form av infotavler og skilting.
- Kommunen som grunneier vil nok være ansvarlig for vedlikehold av gjerdet, mens selve finansieringen av eventuell oppsetting av gjerdet kan vi eventuelt komme tilbake til.

- Skissert løsning er ikke i tråd med Kommunen forventning. Ordføreren påpeker at begge løsninger krever friske midler og var opptatt av hvordan vi får midler til å gå videre.
- Kommunen er opptatt å få til en rasjonell løsning og hadde innvendinger mot modellen det jobbes etter nå, der finansieringen av oppryddingsarbeidet kommer stykkevis delt gjennom MD sine tilskuddsordninger.
- Ifølge statssekretæren er det første MD har lagt penger i, er å finne ut hva som ligger i grunnen. Videre mener MD at SF sin løsning er forsvarlig og god nok og ser på denne løsningen som den endelige. Anslagvis vil dette koste 26-27 MNOK. MD har bevilget penger hittil i 3 år, og regner nok med bevilgninger inntil jobben er gjort. Til sammen er det hittil bevilget 15,6 MNOK til oppryddingsarbeidet fra MD og Handelens Miljøfond.
- Kjørsvik påpekte at Cowi rapporten nevner med noen få setninger sortering og transport av avfall til Sverige. Det savnes vurdering av lokale løsninger. Det vises til RIR og deponiet i Årødalen som mottaker. Dette mottaket er tilrettelagt og klar for mottak uten store transportavstander. Det er mangelfullt at dette ikke er vurdert i rapporten.
- KLD svarer at både RIR og flere deponier i regionen har vært vurdert. Uansett er sortering av avfallet helt nødvendig før mottak. SF har kalkulert at å fjerne alt avfallet fra Eide vil koste ca 130 MNOK som et minimumsestimat. Kostnaden kan bli enda større med mere omfattende sortering.
- Ordføreren oppsummerte med et konstruktivt og informativt møte og konkluderte med at Kommunestyret fortsatt står ved sitt fattede vedtak, ikke minst med tanke på hva som eventuelt kan skje om 5-10 år.
- Kommunedirektøren var til slutt opptatt av om vi kan regne med penger til full opprydding i statsbudsjettet. Statssekretæren påpekte at slik som kommunene vedtar også staten budsjettet en gang i året. Dette er noe av grunnen til at statssekretæren ønsket å komme til Eide å se på forholdene. Videre svarte han at det finnes mange gode og konkurrerende prosjekter som vil bli vurdert inn i statsbudsjettet deriblant også prosjektet på Eide. Blant annet vil man i den forbindelse gjøre samfunnsøkonomiske nytte-kostnadsvurderinger for å prioritere.